

Temeljem odredbi čl. 125. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (NN 87/08, 86/09, 92/10, 90/11, 16/12, 86/12, 94/13, 152/14 7/17, 68/18, 98/19 i 64/20), Protokola o postupanju u slučaju nasilja među djecom i mladima (Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, 2004.), Protokola o postupanju u slučaju seksualnog nasilja (70/18) , Pravilnika o načinu postupanja odgojno-obrazovnih radnika školskih ustanova u poduzimanju mjera zaštite prava učenika te prijave svakog kršenja tih prava nadležnim tijelima (NN 132/13), Protokola o pokretanju psiholoških kriznih intervencija u sustavu odgoja i obrazovanja (MZO, 2015.), Akcijskog plana za prevenciju nasilja u školama 2020-2024., Strategije Vijeća Europe za prava djeteta (2016.-2021.), Strategije obrazovanja, znanosti i tehnologije, Zakona o zaštiti na radu (NN 71/14, 118/14, 154/14, 94/18 i 96/18), Statuta Škole i Pravilnika o Kućnom redu Školski odbor donosi

PLAN POSTUPANJA U SLUČAJU ELEKTRONIČKOG NASILJA

Članak 1.

Plan postupanja u slučaju elektroničkog nasilja u školi odnosi se na prevenciju mogućih situacija povećanog rizika i na postupanje u konkretnim situacijama s ciljem zaštite djece i mlađih. Plan utvrđuje obveze, odgovornosti i protokol postupanja u situacijama virtualnog nasilja u školi te se temelji na zakonskim odredbama. O načinima i koracima postupanja svih sudionika odgojno-obrazovnog procesa u slučajevima nasilja je potrebno upoznati sve učenike na satovima razredne zajednice, a roditelje na roditeljskim sastancima.

Plan postupanja u slučaju virtualnog i seksualnog nasilja u školi treba biti dostupan na web stranici škole.

Članak 2.

Elektroničko nasilje definira se kao svaka zlonamjerna i ponavljana uporaba informacijskih i komunikacijskih tehnologija kako bi se nekome nanijela šteta, odnosno najčešće kako bi se osobu ponizilo, zadirkivalo, prijetilo ili zlostavljalo na neki drugi način. Ono može uključivati slanje anonimnih poruka mržnje, poticanje grupne mržnje, nasilne napade na privatnost (otkrivanje osobnih informacija o drugima, „provaljivanje“ u tuđe e-mail adrese i dr.), kreiranje internetskog sadržaja koji sadrži priče, crteže, slike i/ili neprimjerene šale, uhođenje, vrijeđanje, širenje nasilnih i uvredljivih komentara, izlaganje dobi neprimjerenim sadržajima i sl..

Elektroničko zlostavljanje uključuje sve gore navedene radnje koje su ponavljane, namjerne, štetne i obavljene u odnosima u kojima postoji neravnoteža moći, a koja proizlazi iz superiornosti počinitelja u odnosu na žrtvu. Superiornost može biti nametnuta korištenjem digitalnih sadržaja, posjedovanjem kompromitirajućih sadržaja ili bilo kojim drugim sredstvom kojim se počinitelj koristi da bi uspostavio moć nad žrtvom.

Članak 3.

Tablica 1. OBLICI ELEKTRONIČKOG NASILJA

OBLIK NASILNOG PONAŠANJA	KRATKI OPIS
Izravno nasilje	Uključuje slanje uznemirujućih poruka, krađu ili promjenu lozinki, krađu ili promjenu nadimaka, objavu privatnih podataka ili neistina, slanje uznemirujućih slika, postavljanje zlonamjerne internetske ankete o žrtvi, slanje virusa, slanje pornografije i neželjene pošte, lažno predstavljanje, poticanje grupne mržnje, ugrožavanje privatnosti, uznemiravanje, uhođenje, vrijeđanje, nesavjestan pristup štetnim sadržajima te širenje nasilnih i uvredljivih komentara.
Nasilno ponašanje preko posrednika	Uključuje napad počinitelja na žrtvu preko treće osobe.
Verbalno nasilje	Namjerno korištenje uvredljivih riječi s ciljem nanošenja psihološke povrede drugoj osobi (npr. vrijeđanje, nazivanje ružnim imenima, psovanje, izazivanje straha prijetnjama).
Relacijsko nasilje	Manipuliranje vršnjačkim odnosima s ciljem uništavanja osjećaja prihvaćanja, prijateljstva i pripadanja, odnosno usmjereno je na isključenje žrtve iz vršnjačkog društva (npr. ne uključivanje osobe u grupne razgovore i aktivnosti).
Elektroničko seksualno nasilje	Predstavlja oblik nasilja koji uključuje slanje i dijeljenje sadržaja seksualne prirode koji služe za seksualno uznemiravanje druge osobe i zadovoljenje vlastitih seksualnih potreba. Elektroničko seksualno nasilje obuhvaća i objavljivanje i/ili prosljeđivanje intimnih slika i snimki bez pristanka osobe, širenje glasina koje se odnose na seksualni život žrtve, zadovoljenje pohote pred djecom ili mamljenje djece za zadovoljenje spolnih potreba, uključivanje djece u pornografske aktivnosti. Ovakvi sadržaji mogu sadržavati poruke, slike, komentare, video uratke te druge audio-vizualne materijale intimnog sadržaja (prikaz intimnog dijela tijela, prikaz spolnih odnosa, poruke seksualiziranog sadržaja).

Članak 4.

Tablica 2. METODE ELEKTRONIČKOG NASILJA

Grubo online sukobljavanje	Kratkotrajna rasprava između dvije ili više osoba koju karakterizira ljut, eksplicitan i vulgaran govor, uvrede, a ponekad i prijetnje. Počinitelj nasilja ima za cilj izazvati bijes, tugu i/ili poniženje kroz namjerno izazivanje sukoba.
Uznemiravanje	Opetovano slanje okrutnih, uvredljivih, neprijateljskih i

	provokativnih poruka pojedincu/ki ili grupi. Najčešće se događa putem privatnih poruka, a cilj počinitelja nasilja je prijetećim radnjama dovesti drugu osobu u ponižavajući i/ili podređeni položaj.
Ogovanje i klevetanje	Izmišljanje informacija o žrtvi s ciljem povrede osobe te njihovo elektroničko slanje i dijeljenje. Uključuje slanje i objavljivanje neistinitih i uvredljivih informacija o drugoj osobi s namjerom ugrožavanja njene reputacije.
Lažno predstavljanje	Uzimanje tuđeg identiteta, stvaranje lažnog profila, hakiranje ili neovlašteno korištenje tuđeg online računa te slanje poruka i drugih sadržaja u tuđe ime s namjerom da se kod žrtve izazove neugoda ili kako bi se uništio njen ugled i prekinula prijateljstva.
Javno razotkrivanje	Javno objavljivanje podataka koje je žrtva poslala počinitelju nasilja u povjerenju. Uključuje objavljivanje privatnog ili osjetljivog sadržaja koji je počinitelj ili treća osoba manipulacijom navela žrtvu da otkrije o sebi ili sebi bliskim osobama. Cilj javnog objavljivanja je da se druga osoba povrijedi i ponizi ili kako bi se osvetili nekome.
Obmanjivanje	Korištenje prijevare i obmane kako bi se drugu osobu navelo da otkrije svoje privatne podatke, informacije i tajne, a zatim zlouporaba dobivenih informacija - objavljivanje podataka, ucjenjivanje ili lažno predstavljanje, krađa podataka.
Socijalno isključivanje	Namjerno izopćavanje, odbacivanje, ignoriranje ili isključivanje pojedinaca iz internetskih grupa.
Prijetnje i uhodenje	Opetovano slanje prijetećih poruka te neprestani pokušaji uspostavljanja i nastavljanja neželenog kontakta zbog kojih se žrtva počinje bojati za vlastitu sigurnost i dobrobit. Može biti izraženo prilikom komunikacije s nepoznatim osobama te u slučajevima seksualnog nasilja putem Interneta.
Video snimanje	Snimanje ili fotografiranje u situacijama koje su za žrtvu ponižavajuće ili neugodne uključujući izazivanje i snimanje tučnave ili drugih nasilnih sadržaja te njihovo širenje.
Izmjena fotografija	Zlonamjerna razmjena fotografija i/ili snimki žrtve bez njene dozvole i/ili objava istog na Internetu.
Osvetnička pornografija	Širenje intimnih fotografija ili snimki, nastalih uz pristanak i za osobnu uporabu, bez pristanka snimane osobe. Širenje intimnih fotografija i snimki nastalih bez znanja žrtve. Hakiranje uređaja žrtve i preuzimanje i širenje intimnih fotografija i snimki koje nisu bile namijenjene za slanje. Prijetnja distribucijom eksplisitnih snimki žrtve. Manipuliranje eksplisitnim snimkama žrtve uz pomoć software-a bez pristanka i širenje takvih uradaka.

Članak 5.

Znakovi koji ukazuju nastavnicima da je učenik/učenica možda

doživio/doživjela nasilje:

- vidljiv umor
- zamjetna promjena u ponašanju (npr. iznenadni i neprikladni izljevi bijesa ili frustracije)
- nedostatak samopouzdanja
- socijalna izolacija i osamljivanje
- povučenost u razrednim ili grupnim aktivnostima u kojima je prethodno bio/bila aktivno uključen/a
- drugi učenici ga/je ismijavaju kada govori
- promjene u ocjenama (iako najčešće silazno, u nekim slučajevima učenici možda provode više vremena učeći sami i imaju malo rekreativnih odušaka).

Znakovi koji ukazuju nastavnicima da se učenik/učenica možda nasilno ponaša:

- prkosno, nepristojno, izazivajuće ponašanje nakon učiteljeve opomene
- vođa ometanja rada u razredu, posebno potiče malu skupinu drugih učenika
- malo ili uopće nema obzira za vlasništvo drugih učenika
- drugi učenici miču mu/joj se s puta na hodnicima i tijekom odmora
- ignoriranje učiteljeve upute da sluša ili da prestane pričati
- nevoljnost za aktivnim uključivanjem u razredne ili grupne aktivnosti
- otvoreno podcjenjuje doprinos drugih učenika nastavi
- nedostatak brige za školski i domaći rad.

Znakovi koji ukazuju roditeljima/ zakonskim skrbnicima da je učenik/učenica uključen u nasilje:

- promjene u skupinama prijatelja (npr. gubitak skupine prijatelja)
- neobjašnjeno pogoršanje ocjena
- izražavanje nezadovoljstva školom
- ima želju „praviti se važan“ posebno pred drugima
- izražava ljutnju ili iritiranost drugim učenicima (uključujući podcenjivačke komentare o njima ili prijetnje da će ih udariti)
- frustracija domaćom zadaćom
- dominacija ili pokoravanje braće i sestara
- prestaje koristiti računalo ili mobitel (gasi ekran) kad se netko približi, skriva što radi na računalu ili mobitelu
- čini se nervozno ili razdražljivo kada koristi računalo ili mobitel
- pretjerano provodi vrijeme uz mobitel ili računalo
- postaje nervozan ili ljut kada mu se ograniči ili ukine korištenje računala ili mobitela

Članak 6.

Sljedeći znakovi u školi i kod kuće mogu ukazivati da je učenik/učenica uključen u nasilje, a navedeni znakovi mogu biti prisutni i kod učenika/učenice koji je uključen u električno nasilje:

- neodređene glavobolje, bolovi u trbuhi (često traži da ostane kod kuće)
- izljevi bijesa
- reagira tako da udara ili ustukne

- umor (povezan s poremećajima spavanja)
- gubitak apetita
- neobjasnjivo plakanje
- nevoljnost za samostalnim hodanjem/ putovanjem do škole
- izbjegavanje učenika koje je prije smatrao/la prijateljima
- ostajanje kod kuće navečer ili vikendima (promjena u odnosu na prijašnje navike izlaženja i druženja)
- krađa novca ili predmeta iz kuće (bez da sebi kupuje nove stvari)
- ostajanje do kasna u školi (da bi izbjeglo druge učenike izvan škole)
- postaje introvertirano, sumorno raspoloženo, ne traži pažnju i/ili izražava sumnju u sebe
- pojačana nelagoda kod izražavanja tjelesne privrženosti
- lako je ometeno, zaboravljivo (indikacija da je zaokupljeno nečim drugim)
- prestaje koristiti računalo/mobitel ili je vidljivo povećanje vremena provedenog na Internetu u odnosu na prije
- čini se nervozno ili razdražljivo kada koristi računalo ili mobitel
- spominje nepoznate osobe
- pridaje sve veću važnost aktivnostima i osobama na Internetu
- zatvara stranice, chatove i/ili skriva mobitel kada roditelji uđu u sobu ili kada se druga osoba približi
- stres prilikom čitanja poruka, odnosno primanja različitih sadržaja
- izbjegavanje razgovora o uporabi računala i Interneta
- brisanje korisničkih računa ili otvaranje puno novih
- puno novih kontakata na mobitelu i/ili društvenim mrežama

Članak 7.

Ravnatelj/ica Škole ima odgovornost za sljedeće postupke:

1. poštivanje zakonitosti u radu ustanove,
2. educiranje zaposlenika o pravilnicima i podzakonskim aktima,
3. koordiniranje i nadziranje aktivnosti u slučaju sumnje na nasilje uz davanje uputa za rad,
4. promptno reagiranje ustanove u slučaju nasilja,
5. obavljanje razgovora s osobom koja je prijavila nasilje te prikupljanje informacija o slučaju,
6. obavljanje razgovora sa zlostavljačima i žrtvama,
7. poduzimanje odgovarajućih mjera u skladu sa zakonskim odredbama,
8. obavljanje razgovora s roditeljima/starateljima o slučaju u cilju njihovog informiranja,
9. obavještavanje nadležnih institucija u slučaju potrebe,
10. praćenje učinaka poduzetih mjera,
11. koordiniranje rada školskih povjerenstava i razmjena informacija,
12. prikupljanje i objedinjavanje bilješki, izjava i izvješća,
13. podnošenje godišnjeg izvještaja,
14. obavještavanje Ministarstva znanosti i obrazovanja sukladno potrebi,
15. omogućavanje kontinuirane međuresorne suradnje radi zaštite prava učenika.

Članak 8.

Smjernice o postupanju za nastavnike:

1. Ukoliko se utvrdi sumnja na električno nasilje, zajedno sa stručnim suradnicima škole obaviti zasebne razgovore s učenikom – žrtvom električnog nasilja, učenikom – počiniteljem električnog nasilja te s učenicima – svjedocima ili promatračima električnog nasilja
2. Pozvati roditelje/zakonske skrbnike učenika uključenih u električno nasilje na individualne i/ili grupne razgovore
3. Održati sastanak sa stručnim suradnicima u školi i raspraviti o rješenju i dalnjem postupanju. Donijeti odluku o izricanju pedagoških mjera u skladu sa Statutom škole ili sukladno odluci Povjerenstva za sigurnost.
4. Održati zajednički sastanak s djetetom – počiniteljem električnog nasilja, roditeljem i stručnim djelatnicima škole s ciljem definiranja individualnog plana postupanja prema učeniku.

Članak 9.

Smjernice o postupanju za stručne suradnike:

1. Zajedno s nastavnicima obavljaju zasebne razgovore sa žrtvom, počiniteljima i svjedocima.
2. Održati zajednički sastanak s djetetom – počiniteljem električnog nasilja, roditeljem i razrednikom i/ili nastavnikom koji je uključen u događaj s ciljem definiranja individualnog plana postupanja prema djetetu, informiranja o potrebi poduzimanja mjera u skladu sa Statutom škole, zakonom i drugim propisanim pravilima. Isti razgovor održati i s djetetom koje se našlo u ulozi žrtve.
3. Održati sastanak s razrednikom i/ili nastavnikom koji je uključen u događaj i Povjerenstvom za sigurnost te raspraviti o rješenju i dalnjem postupanju. Donijeti odluku o izricanju pedagoških mjera u skladu sa Statutom škole, zakonskim i drugim propisima te obavijestiti nadležne institucije o izrečenoj mjeri.
4. Prijaviti nasilje policiji ukoliko se procijeni da je potrebno.
5. Prijaviti nasilje nadležnom centru za socijalnu skrb ukoliko se procijeni da je potrebno.
6. Utvrditi uzroke/povod nasilnog ponašanja i djelovati na slabljenje rizičnih i jačanje zaštitnih čimbenika.
7. Osigurati potrebnu psihosocijalnu pomoć i podršku učenicima uključenim u električno nasilje, ako je moguće unutar škole ili pružiti informacije o dostupnim organizacijama i institucijama koje navedeno pružaju.
8. Osigurati potrebnu pomoć i podršku roditeljima/zakonskim skrbnicima u razvoju roditeljskih kompetencija, ako je moguće unutar škole ili pružanjem informacija o dostupnim organizacijama i institucijama koje navedeno pružaju.

Članak 10.

Dužnosti roditelja/zakonskog skrbnika u slučaju uključenosti učenika u električno nasilje:

1. U slučaju saznanja o postojanju električnog nasilja poduzeti sve potrebne mjere da se nasilje prekine, a dijete zaštiti (npr. prijava neprimjerenog sadržaja, pohrana dokaza i drugo).

2. Odazvati se na individualni i grupni razgovor s nastavnim i stručnim osobljem škole ukoliko ili kada postoji sumnja da je njihovo dijete žrtva ili počinitelj elektroničkog nasilja.
3. Sudjelovati u individualnim i grupnim razgovorima s djetetom, nastavnim i stručnim osobljem te razgovorima u koje su uključeni i drugi roditelji.
4. Sudjelovati u izradi individualnog plana postupanja u slučaju elektroničkog nasilja.
5. Pružiti djetetu potrebnu pomoć i podršku, poticati ga na izražavanje mišljenja, poticati ga na preuzimanje odgovornosti za svoje postupke, poticati nenasilno rješavanje sukoba.
6. Podržati uključivanje djeteta u individualni i grupni tretman.
7. Prema potrebi i procjeni stručnjaka osigurati stručnu pomoć i podršku djetetu u nadležnoj ustanovi izvan škole.
8. Uspostaviti aktivnu i redovitu suradnju sa stručnim djelatnicima odgojno – obrazovnih ustanova, ustanova socijalne skrbi i zdravstvenih ustanova, u provođenju tretmana koji je u najboljem interesu djeteta.
9. Uključivanje prema potrebi u individualni i/ili grupni rad s ciljem unaprjeđenja roditeljskih kompetencija, dobivanja potrebne podrške i pomoći djetetu i stjecanja boljeg uvida u djetetove potrebe i način funkcioniranja.

Članak 11.

S ciljem prevencije virtualnog zlostavljanja važno je:

1. Podizanje svijesti učenika kroz edukacije kako bi ih se podučilo sigurnijem i odgovornijem ponašanju na Internetu.
2. Na satovima razredne zajednice i u okviru Školskog preventivnog programa učenike treba uputiti u dobra i loša ponašanja te posljedice njihovog neprimjerenog djelovanja na druge ljudi. Također je potrebno informirati učenike o zakonskim posljedicama vršenja elektroničkog zlostavljanja.
- 3 Osigurati redovitu međuresornu suradnju usmjerenu na reduciranje rizičnih i jačanje zaštitnih čimbenika pozitivnog i prosocijalnog ponašanja u užem i širem školskom okruženju.

Članak 12.

Školskim kurikulom i Godišnjim planom i programom predviđaju se preventivne aktivnosti, kao i promicanje modela nenasilnog rješavanja sukoba te zaštite prava učenika. Osim preventivnih aktivnosti u radu s učenicima, predviđena je i edukacija roditelja i djelatnika.

Članak 13.

Ovaj Plan donijet je na sjednici Školskog odbora dana 09. srpnja 2021., a objavljen je na oglasnoj ploči dana 12. srpnja 2021.

Ovaj Plan stupa na snagu danom objave na oglasnoj ploči škole.

KLASA: 003-05-01/21-3
URBROJ: 251-264/21-1-01
Zagreb, 13. rujna 2021.

Predsjednica Školskog odbora:

Danijela Pavičić-Spevec, prof.

Ravnateljica:

mr.sc. Dana Baftiri, prof.

OBRAZAC PRIJAVE ELEKTRONIČKOG NASILJA

(Popunjava stručni suradnik ili nastavnik koji je bio nazočan ili neposredno obaviješten o događaju. Obrazac o događaju je sastavni dio izvješća škole o događaju.)

Ime i prezime podnositelja prijave ili sumnje na nasilje:

Ime i prezime žrtve nasilja:

Ime i prezime počinitelja nasilja:

Ostale osobe uključene u slučaj nasilja (promatrači):

Detaljan opis okolnosti u slučaju nasilja:

Datum: _____

Obrazac popunio/la: